

BİR KUTUP YILDIZININ HİKÂYESİ SAVAŞTA ASKER, BARIŞTA ELÇİ

Ahmet MEHMETEFENDİOĞLU*

Özet

Kore Savaşı, ikinci dünya savaşının ardından yeniden kurulan dünya siyasal sisteminin şekillenmesinde ve Türkiye'nin bu sistem içerisindeki yerini almasında belirleyici faktörlerden biri olmuştur. Genç Türk Devleti'nin Cumhuriyet'in ilanından sonra ilk defa yurtdışına asker gönderdiği Kore Savaşı, askeri, siyasal ve sosyal sonuçları ile de Cumhuriyet dönemi Türk tarihinin önemli dönüm noktalarından birini temsil etmektedir. Savaş süresince "North Star - Kutup Yıldızı" olarak adlandırılan Türk Tugayı'nda görev almış olan gazi Zeki Doğan Koreli'nin günlüğü tarihe düşülmüş notlar olması bağlamında önemli bir yer tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kore Harbi, Günlük, Savaş Gazisi, Hatırat.

THE STORY OF A NORTH STAR: SOLDIER AT WAR, AMBASSADOR AT PEACE

Abstract

The Korean War was one of the important factors for shaping the world political system at the end of WW II and for Turkey's new role in this system. The Korean War, by which the Young Turkish state sent troops abroad for the first time since the proclamation of the republic, is also a milestone for the republican period Turkish history with its military, political and social results. Diary of veteran Zeki Doğan Koreli, who served in the Turkish Brigade called "North Star", occupies an important place as historical notes during the war.

Keywords: Korean War, Diary, War Veteran, Memoirs.

* Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, (a.mehmetefendioglu@deu.edu.tr).

Giriş

1950 yılının haziran ayında Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla başlayan Kore Sorunu; Güney Kore'nin Birleşmiş Milletlere başvurmasıyla uluslararası bir boyut kazandı. Birleşmiş milletlerin Güney Kore'nin yardım talebine olumlu yanıt vermesiyle aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülke Kore'ye asker gönderdi. Türkiye, dönemin uluslararası siyasi dengelerinin de etkisiyle barışı sağlamak üzere binlerce askerini Kore'ye gönderdi¹.

Savaş süresince Birleşmiş Milletler Ordusu içerisinde görev yapacak olan Türk Tugayı'na "North Star - Kutup Yıldızı" kod adı verilmişti². Tugay, 19-20 Eylül 1950 tarihinde, 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay ve 4414 er olmak üzere toplam 5090 kişilik dört katarla İskenderun'a hareket etti. İskenderun'dan da Kore'ye. Kutup Yıldızları, düşmanla ilk teması sağladıkları 27 Kasım 1950 tarihinden savaşın sona erdiği 27 Temmuz 1953 tarihine kadar; büyük bir özveri içerisinde görevini sürdürmekle birlikte barış dönemi içerisinde de önemli görevler almıştı.

Genç Türk Devleti'nin Cumhuriyet'in ilanından sonra ilk defa yurtdışına asker gönderdiği Kore Savaşı'ı, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından yeniden kurulan dünya siyasal sisteminin şekillenmesinde ve Türkiye'nin bu sistem içerisindeki yerini almasında belirleyici faktörlerden biri olmuş ve Türkiye'nin NATO'ya kabul edilmesi sonucunu doğurmuştur³.

Yakın dönem Türk tarihinin önemli dönüm noktalarından birini temsil eden Kore Savaşı, askeri ve siyasal kazanımlarının yanı sıra kayıpları ile de tarihe geçmişti. Üç senelik uzun ve zorlu mücadeleler sırasında Türk Tugayı; 37 subay, 26 astsubay, 658 er olmak üzere toplam 721 şehit; 2147 yaralı, 346 hasta, 234 esir ve 175 kayıp vermişti.

Zaferleri ve kayıpları ile bugün artık tarih içerisindeki yerini alan Kore Savaşı, savaşa katılanların hafızalarında da derin izler bıraktı⁴... Belki de çoğu ilk defa köy ve kasabalarından çıkıp askerliklerini yapmak için geldikleri şehirlerdeki birliklerinden, nedenini bilemedikleri ve anlayamadıkları bir savaşın neferleri olmak üzere kıtalar ötesine giderek kendilerini bir savaşın içinde buldular⁵. Onlar artık "Kutup Yıldızı"ydılar⁶.

1 Kore Savaşı için bkz.: Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, Ankara, 1994; Celal Dora, *Kore Savaşı'nda Türkler, 1950-1951*, İstanbul, 1960; Mim Kemal Öke, *Unutulan Savaşın Kronolojisi, Türkler ve Kore*, İstanbul, 1950; Nazım Dündar Sayılan, *Kore Harbinde Türkler*, İstanbul, 2003; Turgut Sunalp, *Kore Harbi*, İstanbul, 1954; Tahsin Yazıcı, *Kore Birinci Tugayından Hatırlarım*, İstanbul, 1963.

2 Hakkı İnceoğlu, "Kuzey Yıldızı(North Star) Sembolünün Öyküsü", *Korsavaş*, S.63, Ağustos 1980, s.s. 18-19.

3 Himmet Gündüz, "Kore Savaşı'nın Başlamasının Türk Basınına Yansımaları", *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Temmuz 2003, S.377, s.s.47-53.

4 Gülsema Dalgıç, *An Oral History Study on Turkish Veterans of the Korean War*, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü. Basılmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul, 2000.

5 "Bir Savaş Vardı Uzaklarda", *Atlas*, S.113, Ağustos 2002, s.s.98-122.

6 Şermin Hıfzı Erim, *Mehmetçik Kore Yolunda*, Ankara, 1950; Mustafa Deral, *Kore'ye Niçin Gidiyoruz*, İstanbul, 1950; İbrahim Artunc, *Kore Savaşlarında Mehmetçik*, İstanbul, 1980.

Kimisi kurayla, kimisi de gönüllü olarak savaşa giden ve bugün sayıları gittikçe azalan Kore gazileri, o günleri hatırlarken sıra dışı değerlendirmelerle bu durumu ifade ediyorlar⁷. Kendileriyle çeşitli tarihlerde görüştüğümüz Kore gazilerinin Kore'ye giderken çok değişik duygular içinde oldukları anlaşılıyor.

Aslında bu makale; biraz da savaşın isimsiz, sessiz tanıkların sesini duyurmayı amaçlıyor⁸. Çoğu savaş sonrasında doğduğu, büyüdüğü topraklara gazi olarak döndükten sonra kahraman olarak karşılanan, mahallesinde ve kasabasında "Koreli" olarak anılan hatta soyadlarını "Koreli" olarak değiştiren tanıkların... Bu makalenin hazırlanmasında, tanıklıklarından yaralandığımız ve artık çoğu hayata veda etmiş olan onlarca sessiz tanığın duyguları...

Birçoğu Kore'ye isteyerek ve gönüllü olarak içleri vatan sevgisi dolu olarak gitmiş. "Gönüllüydüm. Vatanım benim için çok önemliydi. Ben hayatımı kaybetmek pahasına, alnım açık başım dik olarak gittim"⁹... Kimi gaziler ise ailesine bu durumu nasıl söyleyeceğini bilememiş. "Eşime Kore'ye gideceğimi nasıl söyleyeceğimi bilemedim. Çünkü eşim sekiz aylık hamileydi. O yüzden 'Hanım, tayinim çıkmış, Çemişkezek'e gidiyorum.' demiş. Eşi "Vah, oraya çıkacağına Kore'ye çıksaydı, daha iyiydi". Deyince gerçeği açıklamak zorunda kalmıştı¹⁰.

Aklımıza şu soru gelebilir: "Sonuçta savaşa gidiliyor, insan vatanını ne kadar severse sevsin hiç korkmaz mı?" Bu duygularını açık yüreklilikle paylaşanlarda oldu. "Tabi korku vardı içimizde. Çünkü hiç görmediğin ve gitmediğin bir yere götürülüyorsun. Orada acaba ölecek miyiz kalacak mıyız? İnsan bilemez tabi"¹¹. Kore'ye gidenler içinde merak duygusu barındıranlar da vardı¹²: "Kore'ye gideceğim haberini aldığım anda biraz heyecanlanmıştım. Ama hiç korku hissetmedim. İçimde bir merak vardı. Bu da orada nelerle karşılaşacağımı düşündüğüm içindi".

Hatta askerlikten bıktığı için gidenler bile vardı¹³. "Açık söyleyeyim artık askerlikten usanmıştım. Hep zor işler yaptırılıyordu. Mutfağa gönderirler, nöbete gönderirler vesaire. Belki rahat ederim ümidiyle iki adım ileriye çıktım ama orası daha beter çıktı. Nereden geldim ben buraya yahu dedim keşke gelmez olaydım dedim ama iş işten geçmişti".

Konuştüğümüz Kore gazilerinde ortaya çıkan ortak bir diğer duygu ise, geride bıraktıkları, ailelerine ve sevdiklerine duydukları özlem¹⁴: "Oraya isteyerek gittim. Fakat giderken üzüntülüydüm. Çünkü sevdiğim insanları bıraktım. Ama ben vatanım için her şeyi göze aldım". Bir diğeri de bu ifadeyi tamamlıyordu¹⁵: "Savaşa giderken içimde ölüm korkusu vardı. Ayrılmak zor geldi ama mecburdum. Çünkü bu vatan göreviydi, kutsaldı".

7 Gülsema Lüyer, "Kore Gazileri İle Sözlü Tarih Çalışması", *Toplumsal Tarih*, Ocak 2008, S.69, s.s.46-53.

8 Bu çalışma son on yıldır büyük ölçüde öğrencilerim, arkadaşlarım ve dostlarımın yardımına dayalı olarak bir plan çerçevesinde yaklaşık beş yüz Kore gazisiyle çeşitli tarihlerde yüz yüze yapılan bir projeye dayanmaktadır. Emekleri ve yardımları için hepsine teşekkür ederim. Artık birçoğu hayatta olmayan bu gazilerimizi rahmet ve saygıyla anıyorum.

9 Kore gazisi Yusuf Dikici ile yapılan görüşmeden.

10 Kore gazisi Fevzi Savaş ile yapılan görüşmeden.

11 Kore gazisi Rahmi Günay ile yapılan görüşmeden.

12 Kore gazisi Mehmet Ali Köprülü ile yapılan görüşmeden.

13 Kore gazisi Ahmet Güner ile yapılan görüşmeden.

14 Kore gazisi Niyazi Ünlü ile yapılan görüşmeden.

15 Kore gazisi Niyazi Kıntak ile yapılan görüşmeden.

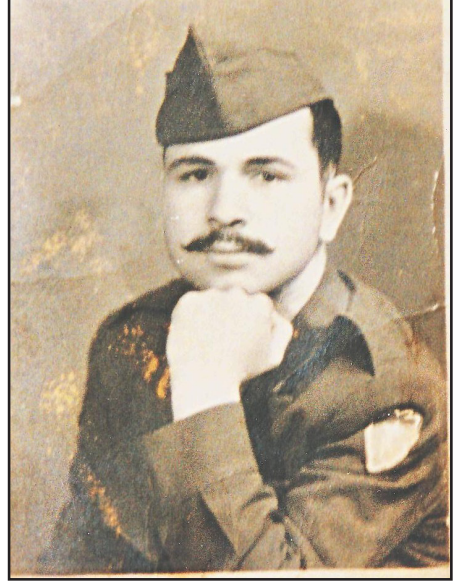
Gazilerin Kore'ye giderken verdiği bir diğer ortak tepki ise "Ya şehit, ya gazi..." olacıklarına dair güçlü inandı. Hepsi ölümü düşünmüş. Kimisi bundan korkmuş ve heyecanlanmış, kimisi de hiç korkmamış¹⁶: "Ölmekten korkmuyordum ama ailemi 30 aydır görmediğim için buruk gittim". Seçildiği için üzülenlerde vardı. Kore'ye gitmek istemeyenler de¹⁷: "Bizi seçenler üslerimiz oldu. Sen gönüllü olarak harbin, ateşin içine gider misin?"

Üzüntüsünü açık yüreklilikle ifade edenlerde vardı¹⁸: "Çok üzüldüm tabi. Sonuçta gittiğim yer savaş alanıydı, düğün evi veya bayram yeri değildi. Ama cephede insan öyle bir duyguya kapılıyor ki insanın içine ne korku geliyor ne de aklına ölüm." Kimileri de Kurtuluş Savaşında şehit olan dedesinin intikamını almak için bu savaşa gitmek istemişti¹⁹: "Asteğmenim Kore'ye asker gönderileceğini söyledi. Ben de hiç tereddüt etmeden öne çıktım. Asteğmen 'Neden istiyorsun?' dedi. Ben de 'Dedem Yunanlılar tarafından şehit edildi, onun intikamını almak istiyorum' dedim. Asteğmen de 'Kore'de Yunanlılarla savaşılmayacak' dedi. Ben de 'Benim için bir yerde düzeni bozan herkes düşmandır ve bunlar benim için Yunan sayılır' dedim.

60 Yılın Tanığı

"Gideyim Şu Kore Savaşına Bitirip Geleyim..."

"Kore... Hala içim sızlar... Koreli o güzel çocukların bugün bile ilkokula başlarken ilk önce Kore'de onlar için şehit düşen Türk askerlerinin kabirlerini ziyaret etmesi beni çok duygulandırır. Biz Kore'nin barışı için ve Türk milletinin de barışa verdiği desteği bütün dünyaya yaymak için oralara gittik. Türk, barışı sever... Ülkesinin dünya çapındaki hürmetine, şerefine çalışır. Bizler inşallah layık olmuşuzdur... Gençtik, Fethiye'den dünyanın öbür tarafına Türk milletinin dünya çapındaki menfaatleri için gönderiliyorduk. Geri gelemeyenimiz çok oldu Allah rahmet eylesin... Lakin dedem, babam, amcam hep vatanının şerefi için çarpışmamış mıydı? Biz de Türk yurduna layık olmak için ve mağdur bir devlete barışı katmak için savaştık, çarpıştık... Hala Fethiye'de yazın sokakta gözleri çekik birini görsem Koreli misin diye sorarım, sarılırım hemen ona... Onlar bizim kardeşimiz... Allah bir daha böyle acılar yaşatmasın"...

Zeki Doğan KORELİ

Bu sözler ise bu makalede daha yakından tanıtacağımız Kore Savaşı'na ilk gönderilen birlikler arasında yer alan ve bugün 81 yaşında olan Fethiyeli Zeki

16 Kore gazisi Hasan Ali İlday ile yapılan görüşmeden.

17 Kore gazisi Hasan Kozak ile yapılan görüşmeden.

18 Kore gazisi Nadir Uzunkız ile yapılan görüşmeden.

19 Kore gazisi Hasan Zeybekgil ile yapılan görüşmeden.

Doğan Koreliye ait²⁰. Gazi Zeki Doğan, aradan geçen tam altmış yıl sonrasında hayatında önemli bir yere sahip olan Kore Savaşı'na ilişkin değerlendirmesine bu sözlerle başlıyor.

Kore Savaşı; "Kutup Yıldızı" Zeki Doğan'ın hayatı içinde önemli bir dönüm noktası olmuştu. Zeki Doğan 1950 yılında Kore'de savaşın patlak verdiğini dönemin günlük gazetelerinden Kocaeli Askeri Hastanesinde yatarken haberdar olmuştu. Hastanede yatarken henüz onaltı günlük asker olan Zeki Doğan Kore Savaşı'nın patlak verdiğini öğrendiği gün aynı koşu yatan arkadaşlarına "Gideyim şu Kore Savaşına bitirip, geleyim" diye takılmıştı. Sonra taburcu oldu. Birliğine döndüğünde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Kore'ye asker göndereceğini öğrendi. Bu doğrultuda bağlı olduğu Kocaeli'ndeki 46. Piyade Alayı 1. Tabur Karargâh Bölüğü'nde de Kore birliği seçim yapıldı:

1042

Kor-deki Kit'ası : 241. P.A. I. 86. kh. n. l. 1035

Evvelki Kit'ası : 46. P.A.

Rütbesi : Çavuş

Adı ve Soyadı : Z. Doğan Beruş

Baba Adı : İsmahmet

Memleketi : Pehlive

Doğum : 919

Belgenin verildiği tarih : 20-8-951

Belgeyi veren makam : *[Signature]*

Belge sahibinin imzası : *[Signature]*

İkamet adresi : Pazar yerinde

Belgeyi veren makamın onayı : *[Signature]*

1 - Türkiyeye döndüğü tarih : 14.6.951

2 - Yaralanmışsa; bu yolda gördüğü işlem :

3 - Tabii olduğu diğer işlem :

4 - İzine başladığı tarih : 20-8-951

Belgeyi veren makamın onayı : *[Signature]*

Belgeyi veren makamın onayı : *[Signature]*

Askeri Kimlik Belgesi

"Kurada gideceklerin içinde ben de çıktım. Bizi ayırıp heyete gönderdiler. Sağlık raporu verildi ve raporu olanlar Kore birliğine ayrıldık. Yeni asker olduğum için arkadaşlar 'Git alay komutanına yeni asker olduğun ve hiç eğitiminin olmadığını söyle' dediler. Ben gitmedim. Bu benim alın yazım dedim. Kaderime boyun eğdim. Bu şekilde gittim.

Savaş ve Kore kelimeleri Zeki Doğan için de çok uzak kavramlardı: "Savaşın yüzü soğuk. Kimse ölmeden korkuyorum diyemez. Biz bu duyguyu orada yaşadık. Kore'ye gideceğimi aileme mektupla haber verdim. Onlar bana dua edeceklerini söylediler ve sağ salim

20 Kore gazisi Zeki Doğan Koreli ile öğrencim olan ve dedesinin adını ve soyadını taşıyan sevgili Zeki Doğan Koreli aracılığıyla tanıştım. Çalışmamın dedesine ilişkin bu kısmını sevgili Zeki sayesinde hazırladım. Konuşmaları, kayıt işlemlerini ve görsel malzemeyi büyük bir titizlikle hazırladı. 2002 yazında dede, torun Zeki Doğan Koreli beni Fethiye'de ağırladılar. Zeki amcanın elleriyle ağaçtan kopardığı Rodos incirinin tadı hala aklımda. Kendilerine teşekkür ediyorum.

dönmemi dilediler. Annem hep merak edip ağlardı. O ve birliğimdeki arkadaşlar da kaderime boyun eğmememi söylüyorlardı. Aslında hiç eğitimim yoktu. Daha silahım bile olmamıştı. Köy Enstitüsünde okurkenki askerlik dersindeki bilgilerimle savaşa gittim. Askerlikte bir eğitim almamıştım.

Kore'yi o zamana kadar bilmiyorduk. Vatanımız falan değildi. Sadece savaş çıktığında Kore'yi öğrenmiştik. Onun için çok üzülüyordum. Ne vatanımızı ne de milletimizi orası”.

26 Eylül 1950 tarihinde bir Amerikan gemisiyle başladığı Kore yolculuğu tam yirmi dört gün sürdü. Kore Savaşı'nın en önemli cephelerinde savaştı. Parmağından yaralandı. Bu makalede okuyacağınız günlükleri tuttu. Karavanasını, hayallerini paylaştığı silah arkadaşlarını kaybetti. 14 Ağustos 1951 de ülkesine döndüğünde onun için yeni bir hayat başlamıştı. Davul zurnayla karşılandığı Fethiye'de artık bir “Kutup Yıldızı” değil “Koreli Zeki'ydi”:

Kore Günlerine Ait Bir Fotoğraf

“Fethiye'ye döndükten sonra sokakta esnaf ve tanıdıklar beni oturtup, konuşturuyordu. ‘Savaşçı Koreli’ diye soyadıma lakap takmışlardı. Halk arasında ‘Koreli’ diye bildikleri için mahkemeye müracaat ettim. Koreli diye soyadımı değiştirdim.(1958). Küçükteki soyadımız ve lakabımız Çınaroğlu idi. Benim de Kore Savaşı'nın anısına saygı olarak andığım bu soyadı bugün çocuklarım Fethiye'de devam ettirtmektedirler. Mesela mektup üzerine sadece “Koreli Zeki” diye yazsalar mektup adresime, adresim yazılmadan gelir. Bu da çok gurur verici ve şerefli bir haldir”.

Kore Savaşı ve yaşadıkları Zeki Doğan'ın hayata bakış açısını ve görüşlerini de önemli ölçüde değiştirmişti; “Kore'ye gidince savaşta Amerikalılarla yan yana geldik. Onlarla beraber savaştık. Savaştan önce Amerika'yı sırf büyükçe ve güçlü bir devlet olarak biliyor ve görüyorduk. Beraber savaşınca onların insana çok kıymet veren, kadirşinas insanlar olduğu bizimle konuşmalarından anladık. Bir insanın ölmemesi için çok kıymet verirlerdi. Dağlarda bir ot kalmayın, insan kalsın derlerdi. Orada onları sevdim. Yaralanıp hastaneye yattığım zaman bir ben Türk vardım, bıyıklarım uzamıştı. Amerikalılar yanıma gelip “**Number one Turkish**” diye bıyıklarımı severlerdi. Hastane sinemasına, yemeklerine beni de yanlarında götürürlerdi.

Kore'de Türkiye'yi ve Türk insanını tanıttık. Mesela Amerikalı bir arkadaşım savaşta Türkiye'yi sorduğunda bilmiyordu ve haritayı çıkarıp göstermemi istiyordu.

Kore'ye gitmemizin faydaları, devlet ilişkilerimiz o dönemden sonra arttı. 1960'dan önceki sağ, sol hareketlerinde Amerika aleyhinde konuşanlara sosyal

Barış Büyükelçisi Belgesi

kahroldum. Keklik vuruyor gibi insan insanı vuruyordu. Dünyadaki en büyük lanetin savaş olduğunu anladım. Sivil halkın çektiği cefayı, küçücük çocukların açlıktan çektiği ıstırapı, aç çocukların kumanya kutularının tenekelerini yalamalarını gördükçe için için üzüldüm. Türkiye'ye döndükten sonra hep bu acıları tekrar tekrar yıllarca yaşadım. Rüyalarımdaya her gün bir daha yaşadım. Şu yaşımdaya bile zaman zaman aynı korkuları ve kâbusları rüyalarımdaya yaşıyorum".

"Kutup Yıldızı" Zeki Doğan Koreli; Kore Savaşı sonrasında Fethiye'de başladığı yeni hayatını bugün Belediyeden emekli bir Barış Büyükelçisi olarak sürdürmektedir.

demokrat görüşlü olduğum halde Amerikan insanının savaşta bizim için gösterdiği ilgiyi düşünür üzüldüm".

Zeki Doğan'ın belki de gecen bu süre içinde anlam veremediği tek şey ise Menderes hükümetinin Kore'ye asker gönderme kararı aldığı sıradaki tek yanlı anlaşılmaz tutumuydu. Zeki Doğan'a göre bu savaş Türkiye'nin gereksiz yere insan kaybetmesine yol açmıştı.

Sonuç

Aradan altmış yıl geçtikten sonra Zeki Doğan'ın hafızasında kalan yegâne gerçek ise yaşanan savaşın anlamsızlığıydı. Ona göre de ders alınması gerek tek gerçek de buydu. Hem de Kore Devleti'nden 2002 tarihinde aldığı "Barış Büyükelçisi" belgesine rağmen: "Savaşlar niye oluyor diye

Gazi Zeki Doğan KORELİ

EKLER**Kore Gazisi Zeki Doğan Koreli'nin Kore Günlüğünden****26. 09. 950 / Salı - İskenderun**

Biz; Türk Savaş Birliğimiz 4500 kişilik kuvvetle vatan ve milletimizin menfaati için ve 18 milyon Türk'ün ününü bir daha yükseltmek için Kore Savaşı'na katılmak üzere vapura hareket etmek üzere bindik.

Ben atalarım gibi Türklüğün şerefini bir daha yükselteceğim.

İskenderun; kalkış tarihi 26.09.950'de

İşte biz bugün İskenderun büyükleri ve Genel Kurmay Başkanı tarafından uğurlandık. Generalimiz Tahsin Yazıcı ve K. Albay Celal Dora'da bizimle beraber gemiye gidiyorlardı. Allah cümlemize zaferi kazanıp; açık, geri yurdumuza dönmeyi nasip etsin.

27. 09. 950 / Çarşamba

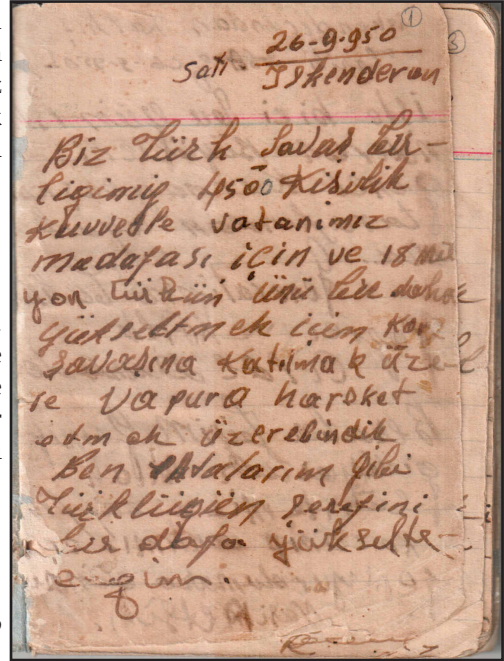
Bugün vapurla 23 saat gittikten sonra İskenderiye'nin Port Said Limanı'na akşam 8'de geldik. Bugün biraz canım sıkıldı, bilmiyorum, biz alışkın olmadığımızdan mı? Artık kendi Türk sularımızdan çıktık yabancı sularına girdik.

28. 09. 950 / Perşembe

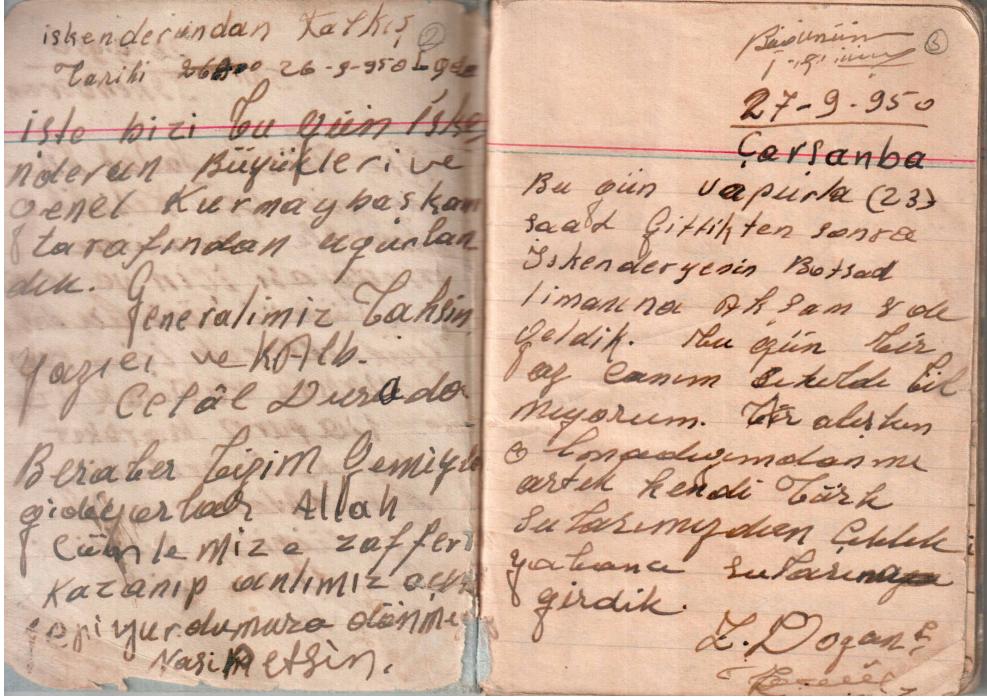
Bugün Süveyş Kanalı'na çıktık. Bütün gittiğim yerler etraflı; şehir ve köylerden geçtik. Sonra köylerde ve şehirlerde camiler var. Sonra göçerler var. Süveyş şehirlerini aşp, İslam şehirlerinden geçtik.

29.09.950 / Cuma

Bugün gündüz ve akşam hep denizden, hiç kara yoktu, görünmüyordu.

30.09.950 / Cumartesi

Bugün bütün denizden ve gökten başka hiç bir yer görmedik. Yalnız Afrika sahillerinden 120 mil açıktan geçiyoruz.

01.10.950 / Pazar

Bugün Kızıldeniz'den çıktık. Arabistan Yarımadası'nın son şehri ni de geçtikten sonra, şehre 6 mil yakından geçtikten sonra Yemen hudutlarını saat 2'de geçtik. Burasını 1. Cihan Harbi'nde bizden aldılar. İşte ondan evveli burada bizim bayraklarımız vardı. Benim Hasan Amcam burada şehit oldu.

2.10.950 / Pazartesi

Babü'l Mendep Boğazı'ndan geçtik. Şimdi buradan Aden Körfezi'ne 13.30'da girdik. Akşam Aden Limanı'nı 20 mil güneyinden geçtik.

Bugün akşama kadar devam ettik. Hiç denizden başka yer görmedik. En son olarak Afrika kıtasının son hududundan ayrıldık.

Bugünkü hayatım; sabahleyin güverteden indim. Battaniyemi yatağıma koyarak 5.30'da kahvaltıya gittim. Yemekten sonra nöbetçi çavuş olduğum için koğuşu temizlettim. Bugün tifo ve kolera aşısı olduk ve öğle yemeğine gittik ve aşı rahatsız ettiği için 1-3 saat kadar yatakta istirahat ettim sonra tıraş oldum. Saffet'le ağız kavgası yaptık; sonra akşam yemeğine gittik ve yattım.

3.10.950 / Salı

Bugün akşama kadar Hint Denizi'ne devam ettik. Günlük hayatım, sabahleyin kahvaltımı yaptıktan sonra geminin sol tarafında Amerikan tüfekleri üzerinde ders gördük ve oradan öğle yemeğine gittik. Sonra koğuşa yattım. Saat 3'te cankurtaran yeleklerini giydik, içtima aldık. Tekrar koğušta istirahat ettim ve akşam yemeğini yedim. İstirahate geçerek yattım.

04.10.950/ Çarşamba

Yolumuza devam ettik. Günlük hayatım; sabahleyin uykudan kalktım. Kahvaltımı yaptım. Bir saat istirahatten sonra derse gittik; yine dünkü derse devam ettik. Öğle yemeğine gittim. Öğleden sonra tüfek yağladık ve sildik. Sonra akşam yemeğini yedim. Yatma zamanına kadar eğlendim ve yattım.

05. 10. 950 / Perşembe

Günlük hayatım; sabahleyin kalktım ve yemeğimi yedim. Sonra tüfek sildim. Sabah 10'da Amerikan tüfekleriyle atış yaptık. Ben 34 tane fişek attım. Oradan öğle yemeğine gittim ve yine tüfek sildik ve yağladık. Saat 4'de tüfek muayenesi olduk. Ondan sonra yemeğe gittim. Ondan sonra güvertede Bolulu aşçı ve arkadaşım Hüseyin Arslan'la beraber neşeli zaman geçirdik. Zamanımız çok iyi geçti.

06.10.950 / Cuma

Bugünkü hayatım; aynı gündeki gibi yalnız kolera aşısı olduk. Nöbetçiyim. Bu gün çok rahat ettim.

07.10.950 / Cumartesi

5 dolar para aldım. Bugün sabahleyin sabah 7'de Colomba Adası'na geçtik. Yine yemeğe giderken, burada gemiyle akşama kadar kaldık. 7 de hareket ettik. Ve bugün ağabeyime ve arkadaşım Ahmet Açı'nı mektup yazdım. Buradan gönderdim. Burası güzel bir manzaralı bir şehirdi. Buranın halkı bütün Arap'tı. Burada çok hurma, muz meyvelikleri var. İlk Hindistan cevizini orada yedik.

08. 10. 950 / Pazar

Bu günlük hayatım bu gün sabah yemeğini yedikten sonra haber merkez dersi gördük. Sonra şifre kapalı açık kodlu dersler gördük ve öğrendim. Öğlen yemeğini yedikten sonra arkadaşım Kenan'la yıkandık ve çamaşır yıkadık. Ondan sonra yine derse gittim. Bu gün günüm neşeli ve ferah geçti. Yine yolumuza devam ediyoruz.

09. 10. 950 / Pazartesi

Bu gün sabahleyin kalktık. Yemeğimizi yedikten sonra yağmur başladı ve bu gün ders yapmadık. Güvertede arkadaşlar malzeme sandıklarının üzerine çadır kurmuşlar orada oturduk. Hatıraya değer zaman geçirdik. Denizde çok fırtına vardı. Hava sisliydi. Yağmur akşama kadar yağdı.

10. 10. 950 / Salı

Bugün kapalı ve açık şifre dersi gördük. Sonra hayatım bugün yine gündeki gibi geçti. Bu gün Sumatra Adaları'nın yanından geçtik. Buranın mevsimi bütün yağışlı geçiyor ve günleri hep bahar gibi geçiyormuş. Burada 70 milyon nüfus yaşıyormuş.

11. 10. 950 / Çarşamba

Bugün sabahleyin derste İngiliz alfabesine göre harf gruplarını yazdık ve öğrendik. Öğleden evvel çok yağmur yağdı. Sonra Singapur ve daha buna benzer birçok evli adalardan geçtik. Güzel şehirler ve ağaçlıklar görülüyor. Buralar çok güzel yerlerdi. Bugün Türkiye'den ayrıralı 7 saat fark etti.

12. 10. 950 / Perşembe

Bu gün artık denize öğleden sonra girdik. Bugün biraz neşeli ve dalgınım. Çünkü bir sebepten dolayı ve yine aynı devam ettik. Bugün hiç kara görmedim.

13. 10. 950 / Cuma

Bugün biz imtihan olduk. Fakat netice fena geçti. Ama bakalım o da o adamın kallesliğinden oldu. Bunun için çok canım sıkıldı. Bu gün cankurtaran yeleklerine içtima olduk. Çin'in 200 mil yakınından geçtik. Biz çok adaların yanından geçtik.

14. 10. 950 / Cumartesi

Bugünkü 100 sayfa angarya iş yaptım. Kantin açılmadı. Çikolata yiyemedim. Şimdi bir duştan sonra yatıyoruz. Türkiye'yle saat farkı tam yedi saat. Söyleyen Burhan Toksoy.

15. 10. 950 / Pazar

Bugünkü hayatım; öğleden evvel aşı olduk. Bu yine beni çok rahatsız etti. Fakat bunun üzerine bir de yemeğe giderken geçirdiğimiz bu rezillikleri sağ olur da geri döndüğüm zaman bu satırlarımı okur, bu günleri hatırlarım. Bu gün Filipin Adaları'nın yakınından ve denizinden geçtik ve bu hizada adalardan geçtik.

16. 10. 950 / Pazartesi

Bugün artık Kore için hazırlandık ve (90) tane Ankara tüfekleri mermisi aldık. Sonra koğuştta yine takımla temizlik yaptık. Bu günüm sıkıntılı geçti.

17. 10. 950 / Salı

Bugün Kore sahillerinden bir körfeze vardık. Orada bu akşam vakit geçireceğiz. Bugün nöbetçi çavuş oldum. Koğuştta temizlik yaptırdım ve yatakta yattığım zaman canım sıkıldı. Eski günlerimi hatırladım, ağladım. Benim de kaderim böyleymiş, alnıma yazılmış.

18. 10. 950 / Çarşamba

Bugün dün geldiğimiz körfezde kaldık. Bugün yine nöbetçiydim. Fakat yine öğleden sonra yatakta yattım. Geçirmiş olduğum zamanlarımı hatırladım. Çok üzüntülü anlarla zamanları geçirdim. Bilhassa düzgün hal olmadı onun için.

19. 10. 950 / Perşembe

Burada 24 saatten fazla kaldıktan sonra Pusan şehrine inerek gidecek olduğumuz yere hareket ettik. Gideceğimiz yer, (60) km sonra yemek yedik. Fakat kavurma, çerez o da çeşitli çikolata, bisküvi, peksimet, tatlı, pestil şeker, kahve, fasulye, sakız, sigara, naylon kaşık, kibrit aldık.

Hayatta yemediğimiz şeyler. Sonra gittiğim yerler bütün pirinç tarlası. Sonra buranın insanları hepsi aynı fabrika malı gibi çok birbirine benziyor. Yani insanların birbirinden hiç ayıramadım. O kadar benziyor. İşte insan neler görüyor. Artık gece yarısından sonra Degoo şehrine geldik.

20. 10. 950 / Cuma

Burada biz bir iyi şehre geldik. Büyük nizamiye ve kışlalar vardı. Burada çeşitli yemekler, yani hayatta karşılaşmadığımız , görmediğimizle karşılaşyoruz. Bu gün hayatım neşeli geçti. Kendim bu gün çavuş imtihanını kazandım, çavuş oldum. Yüzbaşı söyledi ve tebrik etti.

21. 10. 950 / Cumartesi

Bugün sabahleyin kalktık ve yemeğe gittik, geldik. Temizlik yaptık. Tüfek sildik ve bu gün Hilmi Çetin'le buluştuk, kavuştuk. Üzümlü bir arkadaşla tanıştık. Karaköylü arkadaş da bulduk. Bu akşam biraz fazla rahatsız oldum ve üzüldüm ve ağabeyime mektup yazdım.

22. 10. 950 / Pazar

Bugün şehre gittim, gezdim. İyi gün geçirdim. Buranın insanları hepsi sanki bir makineden çıkmış gibi aynı. Sonra bizim şehirlerimize hiç benzemiyor. Bütün çarşı ve sokakları kokuyor. Artık bu gün arkadaşlarla toplu olarak tabanca ve süngülerle gezdik.

23. 10. 950 / Pazartesi

Bu gün bütün birlik ve kendimin mektubunu almak üzere mektuplarımızı gönderdik. Sabahleyin derste jimnastik yaptık. Kısımlara ayrıldık. Öğleden sonra uyuz muayenesi olduk. Bu günüm iyi geçti.

24. 10. 950 / Salı

Bugün ders yaptık ve bugün çok soğuk oldu. Bu gece rüyamda Faralya'da bahçede, evin önünde muşmuların yanında veya altında yıkandım. Arkasından abdest aldım. Gusül abdesti alarak yıkandım. Bundan evvel de küçük su döktüm. Bakalım Allah hayır etsin. Bugün aşı olduk. Her zaman memleket hiç aklımdan çıkmıyor.

25. 10. 950 / Çarşamba

Bugün sabahleyin kalktık ve yemeğimizi yedikten sonra derse gittik ve kendi kendimize çalıştık. Yine öğleden sonra devam ettik. Bu gün akşam hemşerim Hilmi Çetin geldi. Beraber konuştuk ve bana bir tane elma verdi. Yedim. Bu gün bize herkesin kendine ait Türkiye'den ayrılalı ilk olarak tahin verdiler. Günüm iyi geçti.

26. 10. 950 / Perşembe

Bugün aynı yine derse devam ettik. Yalnız 65 sente iç fanilasını aldım.

27. 10. 950 / Cuma

Bugün çalışmamız çok iyi. Fakat biraz canım sıkıldı.

Bize bu gece komünistlerin çeteleri baskın yapmışlar Güney Korelilere. Onun için bizi bu gece uykumuzdan kaldırdılar ve bu gece 9 kişi nöbet tuttuk. Ben de devriye nöbetçi çavuş oldum. Tezatla yattık. Hazır vaziyetle yattık.

28. 10. 950 / Cumartesi

Ben bugün temizlik yaptım ve öğleden sonra toplandık. General Cumhuriyet Bayramı hakkında konuştu. Bu bayramı yabancı yerlerde yaptığımız (27.) yıldönümü olduğunu konuştu. Ondan sonra muharebe malzemesi almaya gittik oradan. Çadırda artık hayatımı düşündüm, ağladım. Acı günümün birini daha geçirdim bu gün.

29. 10. 950 / Pazar

Bugün 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı resmigeçit yapıldı ve oradan koğuşa gittik. Yüzbaşı geldi. 5 dolar aylık verdi. Ondan sonra gezdik. Bu günüm iyi geçti. Cemil Ahmet Açıan'a mektup yazdım.

30. 10. 950 / Pazartesi

Bugün sabah erkenden kalktık ve sabah yemeğini yedik ve derse gittik. Orada ders gördükten sonra yine öğle karavanasına gittik yedik. Orada muayene olduk ve hastalıklı kimse bulunmaz ve akşam hemşerilerle konuştum.

01. 11. 950 / Çarşamba

Bugün malzeme tertip ettik ve öğleden sonra ilk olarak haber işlem yeri kurduk. Taburda artık çalışıyoruz. Bu gün en bir tüfek aldım. No: 3434809

05. 11. 950 / Pazar

Bugün aynı hatıram oldu.

06. 11. 950 / Pazartesi

Aynı hatıram yalnız bugün canım sıkıldı.

07. 11. 950 / Salı

Bugün akşam Amerikan elbisesi aldık. Ve akşam ağladım. Ağabeyimi hatırladım.

08. 11. 950 / Çarşamba

Bugün yine aynı dünkü gibi devam ettik.

09. 11. 950 / Perşembe

Bugün yine Amerikan elbisesi aldık.

10. 11. 950 / Cuma

Bugün Teagu şehrinden hareket ettik, öğleden sonra.

11. 11. 950 / Cumartesi

Bu yolculuk esnasında geçtiğimiz köyler ve şehirler bütün yıkılmışlar.

12. 11. 950 / Pazar

Bugün akşam 17.30 da Mosoon'a indik ve oradan gece vakti (3) km yol yürüdük. Bir çayın kenarında kaldık. Havada müthiş soğuk vardı. Artık sabahı nasıl ettik.

13. 11. 950 / Pazartesi

Bugün öğleden sonra yanımızda bulunan bir tepeye çıktık ve orada konakladık artık. Bugün öğleden sonra hiç yemek yemedik. Yine soğuk çıktı.

14. 11. 950 / Salı

Bulduğumuz mıntıkadan (4) km geri gittik. Tam akşam vardık. Müşkül vaziyette çadır kurduk. Soğuk kuru ve nöbetimde çok üşüdüm. Unutulmaz günler geçirdik ve bu gün trende vurulan bir arkadaşımızı burada defnettiler.

15. 11. 950 / Çarşamba

Bugün yine aynı yerde kaldık.

16. 11. 950 / Perşembe

Bugün oradan 50 mil kuzeye gittik. Gene unutulmaz gün gördük.

17. 11. 950 / Cuma

Geldiğimiz yerin ismi Koroho şehridir. Bu gün gelmiş olduğumuz köyde artık askeriye binalarına yerleştik. İrtibatlarımızı kurduk ve şehre gittim. Güzel yıkandım arkadaşım Kenan'la Korelilerin bir evinde.

27. 11. 950 / Pazartesi

Bugün ilk olarak muharebeye (Kunuri Meydan Muharebesi) girdik ve 28.11.950 Salı günü aynı devam ettik. Bu gün akşam geri çekildik. (4 gün sürdü.)

29. 11. 950 ve 14. 01. 951 de bugün bu kadar. Arkadaşım Ali Barçın'dan hediye aldım.

25. 01. 951

Bugün muharebeye girdik.

26. 1. 951

Bugün ağabeyimden resim ve fotoğraf aldım.

5. 3. 951

Bugün ağabeyimden mektup aldım.

16. 3. 951

M. Tekin ve Hilmi Savaşçı ağabeyimden mektup aldım. Cevap yazmadım. Ve radyodan istediğim şarkıları dinlemişler.

22. 10. 951 / Pazar

Bugün saat (9) da keşfe gittik ve düşmanla karşılaştık ve yalnız benim manga düşmanla bomba bombaya giriştik ve oradan da ateş ederek geri çekildik. Büyük bir tehlike atlattık. Allah'ımız kurtardı bizi. Hayatın en acı günlerini geçirdik. Unutulmaz bir gündüz.

22. 10. 951 / Pazar

Bu gece düşman tarafından dört tarafımız sarıldı ve bulunduğumuz yeri terk ederek geri çekildik. Fakat yola inince düşmanla boğaz boğaza çarpıştık ve oradan tek olarak kurtulma çarelerini düşündüm ve her gittiğim yerde ateşe tutuldum. Artık esir olacağım diye merak içinde kaldım. Hep aklıma gelen annem ve kardeşlerim.

24. 10. 951

Allah'ıma dua ederek düşmanın arasını yarararak kurtuldum çıktım. Çok şükür Allah'ıma.. Hayatın en büyük feci mücadelesidir unutulmaz.

23. pazartesi günü Pusan Hastanesi'ne yaralı olduğum için gittim.

26. 10. 951

Bugün Nazilli'li Zeki ile tanıştık ve beraber banyo yaptık. Günlük hayatım iyi geçti.

3.5.951

Bugün Pusan'da güzel Koreli kızlarla beraber gezdik.

12. 5. 951

Yeni kamptan aldığım tüfek numaralı: 3621751.

18. 5. 951/ Cuma (Souvan)

Bugün Binbaşı Mithat Uluönlü ve 9 er ve çavuş arkadaşım Ödemişli Nihat Sarıkaya şehit olmuş. Bu şehitlerimizin cesetlerini şehitler kabirliğine gömdük. Büyük kayıp.

2. VII. 951

Türkiye'den gelen birinci değiştirme kafilesi bugün saat 7'de geldiler. Artık onları sevinç içinde karşıladık.

25. 6. 951/ Pazartesi

(17000) mil uzaklık kadardık.

9. 7. 951

Bugün ağabeyime mektup yazdım.

57. Sayfa

Sevgili arkadaşım Bay Zeki'ye; Kore'de kenetlenmişti arkadaşlık bağları. Yazayım çirkin yazımla acı, tatlı hatıraları. Okudukça hatırlarsın arkadaşın garip Mehmet Atan'ı. Seni unutmayacak olan seni kalbinden seven arkadaşın

Mehmet Atan.

6.7.95

4. 7. 951

Bugün kıtalardan ayrıldık.

6. 7. 951

Bugün büyük bir kitle halinde bayram yaptık ve öğleden sonra ordu komutanı geldi ve bizi teftiş etti ve bazı milli eğlenceler yaptık, ayrıldılar.

12. 7. 951

Bugün şarkı istedim.

15. 7. 951

Bugün tugayımızdan ayrıldık. Türkiye'ye gitmek üzere saat (11) de İnçon'dan gemiye bindik.

Saat (15) de yolcu vapuruna bindik. Gece (5) de hareket ettik. (16.7.951)

17. 7. 95/ Japonya

Bugün öğleden sonra saat 2:30 da Sasebo'ya geldik.

19. 7. 951 / Perşembe

Bugün saat (1) de Yokohama'ya geldik. Lepe hava filosu 200'den fazla tayyare vardı. Harp gemileri vardı. Üzerinde topları ve çelik mahmuzları vardı.

23. 7. 951 Pazartesi / Osaka

Bugün Osaka'dan saat tam 3'de ayrıldık. Tokyo'da duran Müslüman Türkler bizi uğurladılar ve çok müteessir durumda ağlaştılar. Amerikan bandosu ve Japon kızları uğurladılar.

2. 8. 951

Çarşamba günü Columba adasına geldik. Hindistan cevizi ve pineapple yedik. Oradan aynı günde hareket ettik.

9. 8. 951

Akşam üzeri saat 6.10'da ayrıldık, geçtik oradan Mekke ve Medine tarafına döndük. Orada şehitler ruhuna dua ettik.

11. 8. 951

Süveyş Kanalı'na geldik. Orada bizim bir şileple karşılaştık ve kanal (11) saat sürdü ve Port Said Limanı'na geldik. Gece bir de orada benim 10 dolarımı Araplar aldı.

13. 8. 951 / Pazartesi

Günü, akşamüzeri saat (7) de Çanakkale'ye geldik. Bizi sivil asker kitleleri halinde karşıladılar. Artık öyle heyecan uyandı ki, artık nasıl anlatmakla bitmez üzerimizde uyanan tesir ve heyecanlar.

14. 8. 951

İstanbul'a geldik. Aynı şekil karşıladılar. Selimiye Kışlası'na geldik.

15. 8. 951

Bugünlük hayatımız saat (2) de Sirkeci'den merasim vaziyetinden çıkarak Taksim'de resmigeçit yaptık. 5.30'a kadar merasim yaptık.

16. 8. 951 / İstanbul

Bugün hayatım akşama kadar gezdik ve gezdiğimiz yerlerde sivil halk bizi artık karşılıyordu.

Kore'de 1. Tabur '2. Bölük Keşif Takımındaki mangamın listesi:

1. Kemal Konuk onbaşı
2. Veli Giçer
3. Ali Efe
4. Arif Gökçe
5. Yusuf Tanrıkulu
6. Satılmış Çakmak
7. Halil Tutuk onbaşı
8. Ali Han onbaşı
9. Mehmet Demirbay
10. Hüseyin Coşkun
11. Osman Tekin
12. Çavuş Zeki Doğan Şaröz (Koreli)

Ben bu bölükte 2 ay kaldım.

KAYNAKÇA

I. Kitap ve Makaleler

- ARTUNÇ, İbrahim, *Kore Savaşlarında Mehmetçik*, İstanbul, 1980.
- DALGIÇ, Gülsema, *An Oral History Study on Turkish Veterans of the Korean War*, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul, 2000.
- DENİZLİ, Ali, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, Ankara, 1994.
- DERAL, Mustafa, *Kore'ye Niçin Gidiyoruz*, İstanbul, 1950.
- DORA, Celal, *Kore Savaşı'nda Türkler, 1950-1951*, İstanbul, 1960.
- ERİM, Şermin Hıfzı, *Mehmetçik Kore Yolunda*, Ankara, 1950.
- GÜNDÜZ, Himmet, "Kore Savaşı'nın Başlamasının Türk Basınına Yansımaları", *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Temmuz 2003, Sayı: 377.
- İNCEOĞLU, Hakkı, "Kuzey Yıldızı(North Star) Sembolünün Öyküsü", *Korsavaş*, Sayı: 63, Ağustos 1980.
- LÜYER, Gülsema, "Kore Gazileri İle Sözlü Tarih Çalışması", *Toplumsal Tarih*, Ocak 2008, Sayı: 69.
- ÖKE, Mim Kemal, *Unutulan Savaşın Kronolojisi, Türkler ve Kore*, İstanbul, 1950.
- SAYILAN, Nazım Dündar, *Kore Harbinde Türkler*, İstanbul, 2003.
- SUNALP, Turgut, *Kore Harbi*, İstanbul, 1954.
- YAZICI, Tahsin, *Kore Birinci Tugayından Hatırlarım*, İstanbul, 1963.
- GÖNCÜ, Gürsel, "Bir Savaş Vardı Uzaklarda", *Atlas*, Sayı: 113, Ağustos, 2002.

II. Kendileriyle Görüşülen Kore Gazileri

- Ahmet Gürer ile yapılan görüşme.
- Fevzi Savaş ile yapılan görüşme.
- Hasan Ali İlday ile yapılan görüşme.
- Hasan Kozak ile yapılan görüşme.
- Hasan Zeybekgil ile yapılan görüşme.
- Mehmet Ali Köprülü ile yapılan görüşme.
- Nadir Uzunkız ile yapılan görüşme.

Niyazi Kıntak ile yapılan görüşme.

Niyazi Ünlü ile yapılan görüşme.

Rahmi Günay ile yapılan görüşme.

Yusuf Dikici ile yapılan görüşme.